

Miscel·lània en el
850è aniversari
de la Parròquia de l'Aldea
(1160-2010)

Víctor-Manuel Cardona Eixarch (Coordinador)

The background of the cover is a faded, sepia-toned photograph of a church and its bell tower. The church on the left has a tiled roof and a cross on top. The tall, square bell tower on the right has a crenellated top. In the foreground, there is a grassy area and some low stone walls.

**Miscel·lània en el
850è aniversari
de la Parròquia de l'Aldea
(1160-2010)**

Edita: ©Parròquies de l'Aldea

Foto portada: Dani Fotògraf

D. L.: T-510-2010

Composició i Impressió: Impremta Querol, S.L. - Tortosa

* Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny de la coberta, no pot ser reproduïda, emmagatzemada, ni tramesa, ni de cap manera ni per cap mitjà (elèctric, químic, mecànic, òptic, de gravació o bé fotocopiat) sense l'autorització prèvia de l'editor.

EL MIL·LIARI DE L'ALDEA

ISABEL RODÀ DE LLANZA

Directora de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Un mil·liari és una fita romana de carreteres que marcava la distància en milles cada poc menys d'un kilòmetre i mig (equivalència habitual d'una milla romana, 1482 metres).

A principis del segle XIX, concretament, el 1816, el viatger francès Alexandre de Laborde va donar una primera notícia del mil·liari de l'Aldea. Més tard, el 1868, un gran estudiós, el pare Fidel Fita, el localitzà prop de l'ermita de Nostra Senyora de l'Aldea. Amb posterioritat se'n perdé la memòria i ara sabem que es troba a la Casa Lamote de Tortosa on no és pas massa fàcil de poder-lo veure. Per sort el fotògraf Dauffí de Tortosa en va poder fer unes bones fotografies que són ara com ara el testimoni gràfic més valuós que en tenim.

Es tracta d'una columna cilíndrica fragmentària en la que és inscrit el text, del qual manquen les dues primeres línies on constaria el nom de l'emperador.

El que llegim, en grans lletres capitals, és el següent:

MAXSIM
MP. VIII T
OTESTA
VIA . AV
CCX

Foto del mil·liari realitzada per Dauffí al voltant de 1982

Manquen les dues primeres línies encara que potser sembla poder-se intuir part de la paraula *Augustus* que correspondria a la línia 2.

Amb tot això tindríem la referència a un emperador que fou *pontifex maximus*, que assolí la vuitena aclamació com a *Imperator*, que gaudia d'un numero aquí indeterminat de potestats tribunícies i que va posar aquest mil·liari sobre la milla dues-centes i pico de la Via Augusta.

Quin emperador seria el titular d'aquesta fita? Ens queda el dubte entre Tiberi i Claudi. Si fos Tiberi, els seus títols ens senyalen una forquilla cronològica entre el 21 i el 37 d.C., amb una major probabilitat de datació entre el 32 i el 33 d.C. Si fos un mil·liari de Claudi, s'ens aniria als anys 43-44 dC. De tota manera, en favor de la datació més antiga podem adduir les característiques paleogràfiques amb M de traços molt divergents, C tancades, T que sobresurt en alçada i peus pràcticament absents.

Sia l'emperador Tiberi o sia l'emperador Claudi, aquest mil·liari és un testimoni veritablement extraordinari de l'itinerari de la via que, remodelada i ampliada per l'emperador August (27 aC-14 dC), conformava una autèntica xarxa de carreteres i constituïa l'eix principal de comunicació amb la Gàl·lia i més enllà amb la capital Roma, segons que sabem pel document excepcional que són els anomenats vasos Apol·linars o vasos de Vicarel·lo, trobats en aquesta localitat italiana al nord de Roma i exposats actualment al Museu del Palazzo Massimo de la capital italiana.

L'Aldea entra d'aquesta manera per la porta gran en la història de les primeres grans infraestructures viàries d'aquella embrionària Europa que trobà la seva primera unitat sota el govern de Roma.